

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 44-046 in 44-047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ul. XXIV. Maggio 18 -
Telefon 24-36

NAROČNINA: Letna 1000 lir, polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

Naj živi prvi maj!

Obnovljena izdaja - Leto XX. - Štev. 9 (719)

TRST - 26. aprila 1968

Posamezna številka 40 lir

Politiskodnevnik Sped. in abb.
Quindicinale post. Gruppo II

Glas za komuniste je odločilnega pomena

Položaj, v katerem živi slovenska narodnostna skupnost v naši deželi narekuje najširšo enotnost Slovencev.

To je tem bolj potrebno, ker so še vedno nerešena vsa pereča vprašanja. Vsako drobljenje je Slovincem hudo škodljivo, saj hromi njih odpor, kar je v korist tistim, katerim smo napotje.

Nekateri včasih govorijo ali pišejo, da so se stvari pri nas, zlasti v zadnjem času, spremenile. Pravijo, da v določenih krogih danes gledajo na Slovence drugače kot v preteklosti; da so v določenih krogih nekateri, ki imajo velik vpliv, naravnost naklonjeni Slovincem. V «novem ozračju» so Slovenci dobili nekaj mest in tudi nekatere slovenske organizacije in ustanove so dobile nekaj podpore iz javnih sredstev. Vse to, tako pravijo, naj bi bilo rezultat politike levega centra.

Toda če malo globlje analiziramo položaj, v katerem živi slovenska narodnostna skupnost, če vsaj nekoliko pretehtamo miloščinu, ki jo daje levi center v zameno za usluge, ki mu jih nudijo tisti, ki ga podpirajo in zagovarjajo, potem pridemo do zelo poraznega zaključka. Vse tisto, kar naj bi Slovenci uživali v «novem ozračju» je tako borno, da se niti ne splača postavljati na tehtnico.

Koliko hrupa je bilo zaradi pritiskov slovenskega pristaša PSI v tržaško občinsko upravo; tistega, ki je «tako blag, da sploh ne govori», kot je dejal svojčas bivši tržaški župan. Toda če vprašamo, kaj se je s tem spremenilo, ostane brez odgovora. Tudi po vrstupu socialista slovenske narodnosti v urade palače Mihca in Jakca občinska uprava deluje po prastarem receptu. Niti toliko opevani prevajalni urad ne deluje. Ne verjamete? Pojdite, recimo na matični urad in vprašajte po svoje, v jeziku, ki ste ga podedovali in zaradi katerega ste toliko pretrpeli v zloglasni «eri» in prepričali se boste, da ne pretiravamo.

Poglejte, recimo, napise ob pokrajinskih cestah in prepričali se boste, da ne pretiravamo, ako rečemo samo tri besede: Nič ni dosegel!

Pač pa se je nekaj spremenilo v devinsko - nabrežinski občini, kjer kot ujetnik demokristjanov zaenkrat še županuje Slovenec. Slovence v tej občini vedno bolj potiskajo od stran. Konzorcij kraškega vodovoda, katerega območje zajema tudi zgornje in repentabrske občine, ki sta slovenski to potrjuje. Potrjuje tudi turistična ustanova v Sesslanu, v kateri ni več nobenega Slovenca. Potrjujejo tudi rjaveče dvojezične table, katere so postavile prejšnje občinske uprave.

Kako je na Goriškem v tem pogledu?

Tako v goriški mestni kot v pokrajinski upravi sodeluje Slovenec. In kaj ima slovenska narodnostna skupnost od tega? V odgovor zadostuje ena sama beseda: Nič! Ne verjamete? Pojdite, recimo, na goriški matični urad in prepričali se boste, da je

to, kar pišemo, žalostna resnica. Med drugim boste izvedeli, da matični urad nima niti pisalnega stroja s slovenskimi črkami, da o uradnikih, ki obvladajo slovenski jezik, sploh ne govorimo.

Tu omenjamo samo nekatere urade, a lahko bi omenili še druge; lahko bi omenili mnogo uradov, premnogo primerov, ki neizpodbitno potrjujejo, da za Slovence «novega ozračja» ni. Ni ga zato, ker ga nočejo tisti, ki so na oblasti in ki se nekaterih slovenskih izvoljenih mož poslužujejo samo za nadaljevanje stare, Slo-

vencem sovražne politike, kajti brez njih ne bi imeli dovolj moči.

Toda, ali naj se omejimo na to, da vse te ugotovitve samo ponavljamo?

Ne, ne smemo se na to omejiti. Še naprej in še bolj kot v preteklosti moramo zahtevati spoštovanje naših pravic, ki jih določa republiška ustava, sad osvobodilnega boja; ki jih predvideva posebni statut avtonomne dežele, sprejet predvsem zaradi obstoja naše narodnostne skupnosti v tej deželi; ki jih predvidevajo tudi mednarodni dogovori, katere je tudi Italija podpisala.

Zahtevati moramo, naj se stvari spremenijo. In lahko se spremenijo. Morajo se spremeniti!

Volitve nam dajejo izredno priložnost za to, da pospešimo pričakovane ter zahtevane spremembe. Izkoristimo priliko.

Zato glasujemo proti tistim, ki nočejo priznati naših pravic; glasujemo proti Krščanski demokraciji, ki je poglavitni krivec, glasujemo proti levemu centru in proti tistim, ki ga podpirajo. Glasujemo za komuniste!

**Kandidati
KPI-PSIUP
za senat**

Trst I.
COSTA Roberto
Trst II.
SEMA Paolo
Gorica
ALBARELLO Adelio

Slovinci močno občutimo krivice zato nas ne bodo zmamili

Tudi združeni socialdemokrati so pretekli teden uradno odprli svojo volilno kampanjo za politične volitve. Listi PSU za poslansko zbornico v tržaškem volilnem okrožju načeljuje minister za zunanjo trgovino Tolloy. Zato je tudi prav on, minister, govoril na prvem zborovanju. Tolloy je sicer po rodu Tržačan in se tega svojega rodnega kraja «z veseljem spominja», kot je nekoč dejal; toda spominja se ga le takrat, ko meni, da mu lahko Tržačani kaj koristijo.

Toda minister Tolloy bo ostal nam tržaškim Slovincem še dolgo v spominu zaradi «velikega odkritja», ki ga je napravil prav na omenjenem zborovanju, ko je dejal nekako takole:

«Politika levega centra ni zapustila v nobenem mestu tako globokih sledov kakor tu v Trstu, kar dokazuje dejstvo, da je slovenski kandidat na tem zborovanju spregovoril v slovenskem jeziku».

Kdo je ta slovenski kandidat na listi PSU bomo pozneje povedali. Iskreno moramo povedati, da nas je to «odkritje» ministra Tolloya izredno «presenetilo». Pomislite samo da dejstvo, da je lahko slovenski kandidat za poslansko zbornico, dne, 17. aprila 1968, v kinu Ritz v Trstu po zaslugi levega centra spregovoril v slovenskem jeziku. Kakšen zgodovinski, spominski napis na pročelju zgradbe Ritz bi bil lahko to!

Nič se ne čudite, dragi slovenski volivci, bralci in prijatelji. Minister Tolloy je zelo resno govoril, saj se

je sam dobro spomnil, da je svoj čas na nekem drugem volilnem zborovanju primerjal Slovence v Trstu s pripadniki jezikovnih skupin Kataloncev, Grkov ali Šiptarjev v Južni Italiji. Se bolj pa se je spomnil, da na istem zborovanju ob njegovi prisotnosti ni mogel spregovoriti noben slovenski kandidat.

Če misli minister Tolloy (ali kdor koli drugi Pripis uredni) vleči za nos slovenske volivce, se zelo moti. Slovinci naše dežele so si pridobili pravico govoriti na javnih shodih v svojem jeziku. To pravico so si pridobili v dolgi in krvavi borbi, potrdili pa v dolgih povojnih letih boja proti fašističnim, šovinističnim in nacionalističnim silam. Slovinci naše dežele dobro vedo, da komunisti nimajo za nobeno izredno pridobitev dejstvo, če kdo od njih govori v slovenskem jeziku bodisi na javnem shodu ali kjer koli drugje. Komunistični kandidati so na vseh dosedanjih volitvah, na mestnih trgih in v dvorinah, vedno govorili v slovenskem jeziku. Niso čakali, da jim bo to «dovolila» vlada levega centra.

Za takšne ministre in za stranko, ki takšne ministre kandidira pa res ne bomo glasovali.

In zdaj še nekaj besed o «slovenskem kandidatu» na listi PSI-PSDI, ki je imel «čast», da je lahko spregovoril v slovenskem jeziku pred ministrom Tolloyem. To je bil trgovec - grosist Dušan Košuta. Zlobni jeziki sicer govorijo, da je minister za zunanjo trgovino ho-

tel, naj njegova stranka v Trstu kandidira kot Slovenca za poslansko zbornico prav trgovca Dušana Košuto. Mi tega sicer ne verjamemo, ker vemo, da je ta slovenski trgovec vnet pristaš združenih socialdemokratov in da si je zato gotovo tudi zaslužil, da spomladi leta 1968 lahko spregovori v slovenskem jeziku v pričo ministra Tolloya.

Čudi pa nas to, da je trgovec Dušan Košuta govoril o «svojem blagu», se pravi o politiki vlade levega centra do Slovencev, tako slabo, da se je marsikje vprašali: ali je Dušan Košuta slab trgovec (ker po tem, da kandidira skupno z ministrom za zunanjo trgovino mu ne bi pripisali), ali pa da je slab politik. Kdo nam bo lahko oporekal, da je bilo to od njega pogumno, da je «povedal v obraz» ministru, da njegova vlada zapostavlja Slovence. To bi seveda lahko veljalo le v primeru, da bi bila samo vlada, ki ne bi izpolnjevala svojih dolžnosti do nas Slovencev. Na žalost pa nič drugače ne ravna tudi tukajšnje krajevalne oblasti.

Sicer pa tako minister Tolloy kot trgovec Dušan Košuta dobro vesta, da nihče od njiju ne bo izvoljen v Trstu. Oba sta torej le navadni vabi za ohranitev dosedanje politike vlade tudi v prihodnji zakonodajni dobi.

Slovenski volivci močno občutijo krivice vlade levega centra in zato se ne bodo pustili kar tako zlepa zmamiti in bodo odklonili glas ministrom in trgovcem, ki se jim ne iskreno ponujajo. *

zma, desničarskega centrizma in sedanega levega centra.

Tudi in predvsem zaradi tega razloga izhaja naša skupna obveznost za boj proti vsem škodljivim pojavom.

Delamo zato to, da bodo delovni ljudje, da bo naša mladina, da bodo naše žene, kakor tudi živa sila kulture, Italijani in Slovenci na Tržaškem, Goriškem in na Furlanskem združeni v bojih, v skupnih pričakovanjih in zahtevah, da bo narejen pomemben korak naprej v prizadevanjih za prenovitev države in dežele.

Ob vseh teh praznikih se komunisti ne ustavljamo pri proslavah temveč konkretno delamo za enotnost, ne ustavljamo se ob preteklosti, četudi je ta še tako slavna, temveč zremo naprej. Delamo za nenehno današnjo in prihodnjo enotnost vseh delovnih ljudi, za srečnejšo bodočnost in za mir.

Proglas ANPI

Ob 25. aprilu, obletnici protifašistične vstaje v Italiji, je Združenje partizanov — ANPI objavilo proglas, v katerem je rečeno:

«Republika, nastala po volji ljudstva, si je že pred več kot 20 leti postavila za temelj vsestranskega napredka novo ustavo, navdahnjeno z ideali demokracije in svobode, s katerimi je bilo prežeto vse protifašistično odporništvo.

Najboljši način za proslavljanje 25. aprila, ki letos soupada z volilno kampanjo, je v tem da spomnimo na to, da pričakujemo od novega parlamenta, hitro pristopitev k reševanju vprašanj, ki so že dve desetletji odprta, kar je onemogočilo, da bi duh ustave, postal delujoča stvarnost na vseh ravneh življenja in ustroja države.

**Kandidati
KPI
za**

poslansko zbornico

Trst:
COLLI Mario
RUSSO in BURLO Jole
MILLO Gastone
SKERK Albin
Gorica

(Volilno okrožje obsega pokrajine Gorica, Videm, Pordenone in Belluno)
LIZZERO Mario
ANDRIAN Gastone
BORTOT Giovanni
BRISTOT Antonio
BURINI Olivo
CAPPELLETTO Aldo
FABRIS Giuseppe
MODULO Aldo
MURER Augusto
PAPETTE Luciano
PELIZZON-Guglielmo
POLETTTO Silvino
SCAINI Antonino
SELLI Maria

„Skupnost“ proti enotnosti Slovencev

Vsakrat, ko se bližajo volitve se razne politične stranke, skupine in skupinice spomnijo na Slovence. Več ali manj prilizjeno se jim približujejo ter jih skušajo mamiti z gesli, ki so včasih izredno vabljiva. Stranke, ki so na oblasti so izredno širokogrudne, ko dajejo najrazličnejše obljube. Mnogo obljub prihaja tudi iz vrst tistih, ki kleče plazijo okoli teh strank ter jim služijo. Toda ko so volitve mimo je konec obljub in niti na misel jim ne pride, da je treba obljube izpolniti. Pravzaprav ni treba niti čakati na volilne izide, dovolj je le, da se predvolilna kampanja zaključi. Že tedaj se prilizovanje in približevanje neha.

Pravzaprav avtorji obljub in vabljivih gesel nimajo mnogo skrbi z izborom pestrega repertoarja. Vse tisto, kar je bilo izrečeno ali zapisano že pred mnogimi leti, je še vedno aktualno, saj ni bilo izpolnjeno. Dovolj je le, da se odstrani prah, ki se je v teku let nabral na raznih partiturah.

Posebno vabljiva in za Slovence naravnost mikavna gesla so zlasti tista, ki prihajo iz vrst voditeljev skupin, ki so zastopane na listi „Slovenske skupnosti“. „Slovenska skupnost nas druži“, „Slovenec voli Slovenca“, „glasujmo slovensko“, „izvolimo lastno politično zastopstvo“. Tako se glasijo nekatera izmed vabljivih gesel.

Toda, ko pogledamo nekoliko globlje, pridemo do zelo poraznih ugotovitev. Pravijo, da

„Slovenska skupnost“ druži Slovence. To nikakor ni res. Predvsem je res, da ta skupina, ki si je naredila lepo zveneče ime, razdvaja slovensko narodnostno skupnost. Na razne načine si prizadeva razbijati enotnost, ki je bila skovana v težkem boju proti fašizmu. To je tudi logično, saj je tedaj, ko so množice slovenskih rodoljubov doživljale najhujše preizkušnje, ko so se tisoči naših mož in fantov junaško borili v vrstah osvobodilne vojske, ko so stotine in stotine slovenskih mož, žena in mladincev trpele v fašističnih ječah, premarsikateri sedanji „rodoljub“ SS udobno zivel zaščiteno od okupatorja, ali pa je celo z njim sodeloval. Danes, ko je prav tako kot v polpretekli dobi potrebna čvrsta enotnost, prav tisti „rodoljubi“ slepo izpolnjujejo ukaze gospodarja. Na razne načine si prizadevajo zadovoljiti tistega, ki mu veli: raz-

Komunistična partija se je vedno borila in se bori za enotnost, ki je osnovni pogoj za svobodni razvoj celotne slovenske narodnostne skupnosti v naši deželi.

Slovenke in Slovenci, 19. in 20. maja 1968 zavrnite razdvojenost, zavrnite vse poskuse, tistih, ki se trudijo, da bi vas osamili. Podprite enotnost, glasujte za komuniste!

bijaj enotnost, delaj to v znamenju protikomunizma! To je zapoved!

Pravijo: „Slovenec voli Slovenca“. Toda kakšnega Slovenca? Mar tistega, ki misli predvsem na koritarstvo, recimo pri demokristjanskemu radiu. Še pred kratkim je bilo v modi govoriti, da je Slovenec samotisti, ki vodi in voli lipo. No, izkazalo se je, da je bilo teh zelo malo, da so bili manjšina manjšine. Večina izvoljenih Slovencev je prihajala in prihaja iz vrst komunistov. Morali so zato prvaki „SS“ menjati struno, saj je bila tista, na katero so prej brundali že tako oguljena, da je njen zvok silil k smehu.

Pravijo: „izvolimo lastno politično zastopstvo“. Toda kakšno je tisto zastopstvo in koliko pomeni? Otrok, ki komaj prestopi šolski prag lahko prešteje može, ki sestavljajo tisto zastopstvo. Kar počenja je zares odveč ponavljati, saj je vsem znano. Pa še nekaj se skriva za geslom o „lastnem političnem zastopstvu“. To geslo skuša zavajati slovenske volivce na napačno pot. Slovenske volivce vabi na pot zmanjševanja resničnega slovenskega zastopstva ter se v pluralistični družbi, kakršna je ta, v kateri živimo, ne zaveda, da ni nujno, da slovenski izvoljeni človek pride samo iz neke določene politične grupacije, recimo iz tiste, ki nič ne pomeni. Kako naj si drugače tolmačimo npr. dejstvo, da SS nastopa na volitvah, čepravno že vnaprej ve, da ne more uspeti medtem ko slovenski kandidat na listi KPI ima možnost priti v parlament. Še več lahko rečemo. Tudi za tem se skriva „zapoved gospodarjev“ (in gospodarji SS so demokristjani). Ta zapoved se glasi: skušaj preprečiti izvolitev Slovencev v parlament.

Našteli smo nekaj argumentov, ki prikazuje trhljavost, na kateri temelji SS. Seveda nismo našli vseh argumentov, nam v enem samem sestavku ni mogoče zajeti toliko in tako zapletenih vprašanj, ki so več ali manj neposredno združena z gesli, na katere se sklicuje SS, z limanicami, na katere ta SS vabi slovenske volivce.

Resnica, stara prav toliko kot „lipa“, je tudi, da je, prava osnova vsega tega — protiko-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Na tem mestu ne boste nikoli gradili jedrskega pospeševalca, ki bi služil v miroljne namene...

Nekaj potrebnih napotkov slovenskemu kandidatu PSI-PSDI

Nismo šli na volilni shod senatorja Tolloya, na katerem je spregovoril tudi Dušan Košuta, pač pa smo brali obširno poročilo o tem shodu. Dobro, da nismo šli na omenjeni shod, kajti če bi bili prisotni takrat v dvorani, bi bili rekli Dušanu Košuti, naj vpraša ministra vlade levega centra, kako mislijo reševati vprašanja Slovencev.

Dušan Košuta, potem, ko je dejal, da republiška ustava predvideva posebno določila za reševanje manjšinskih vprašanj, je moral priznati, da Slovenci niso dosegli popolne enakopravnosti in da tudi zakonodaja v tem pogledu ne napreduje.

V povojnih letih, tako nekako je dejal Košuta — in tu ima prav — je parlament odobril samo en zakon, ki se tiče Slovencev. To je zakon o slovenski šoli na Tržaškem in Goriškem. Pozabil pa je povedati, da so prvi zadevni zakonski predlog predložili komunisti. Pozabil je povedati tudi to, da so komunisti predlagali ustanovitev slovenskih šol v vseh krajih, kjer prebiva slovenska narodnostna skupnost, torej tudi v videmski pokrajini. Seveda je pozabil dodati, tudi to, da se s predlogom komunistov, naj se slovenske šole odpro tudi v videmski pokrajini, socialisti niso strinjali.

Priznati pa moramo, da je Košuta priznal, da je sedanji zakon o slovenski šoli pomanjkljiv in se kljub temu, da je bil sprejet že pred mnogimi leti, dejansko še ne izvaja v celoti, zaradi česar je še vedno neurejen tudi položaj slovenskih šolnikov.

„Kje so drugi zakoni, ki naj bi urejali vprašanja slovenske manjšine?“ Tako nekako, kot je razvidno iz poročila, je vprašal Dušan Košuta.

Mi bi govorniku dejali: „Vprašaj socialista Tolloya, ki sedi poleg tebe: vprašaj njega, ki je minister vlade levega centra, kako je s to zadevo!“

Dušanu Košuti bi svetovali tudi, naj se obrne na sotajnika tržaške federacije PSI - PSDI Pierandrea ter ga vpraša kako se za slovenska vprašanja zanima nacionalistična socialdemokracija.

Lahko pa bi povprašal tudi Dušana Hreščaka, kako je s slovenskimi vprašanji, saj je znano, da je PSI na nekem svojem kongresu (tik pred združitvijo PSI s PSDI) prav njemu dala nekaj obljub, ki se tičejo Slovencev. Med drugim je PSI takrat obljubila tudi neki dokument o slovenskih vprašanjih, ki pa ni bil nikoli obelodanjen.

Sicer pa je znana stvar, da v vrstah socialistov prevladuje znana „teorija“ senatorja Tolloya; teorija, po kateri naj bi „višja italijanska kultura mirno asimilirala Slovence“.

Dušanu Košuti bi dejali še tole: „Ne gre za to, da po tolikih letih zastaviš razna vprašanja pač pa za to, da terjaš račun o vseh pozabljenih obljubah, obračun neizpolnjenih obljub. To je dolžnost in pravica Slovencev!“

Rekli bi še to: „S tem, da se, dragi tovariši Košuta, predstaviš kot kandidat na listi PSI-PSDI, samo iščeš nekaj slovenskih glasov za zagovornike asimilacije Slovencev, za stranko, ki je skupaj s Krščansko demokracijo soodgovorna, da niso bila uresničena republiška ustava in deželni statut ter obveznosti londonskega sporazuma iz leta 1954! Če bomo tako delali, bomo čez pet let ponovno postavljali ista vprašanja, to je: kje so zakoni za ureditev vprašanj slovenske narodnostne skupnosti?“

Torej, do kakšnih zaključkov lahko pridemo?

Seveda ne do tistih, do katerih je prišel Dušan Košuta, po čigar mnenju naj bi dali več glasov socialdemokraciji.

Z obljubami in tudi z drobtinami se ne moremo zadovoljiti! Potrebno je, da se stvari spremenijo. Toda za to, da se bodo spremenile je potrebno, da komunisti dobe več glasov!

Protislovja SS

Pomlad je tu. S pomladjo so se vrnile tudi lastovke. Pa tudi kukavica se je zopet oglasila. Kot lastovka se je pri nas pojavila tudi „Slovenska skupnost“, glasilo istoimenske politične formacije. In tudi zakukala je, kar je povsem naravno, z oznanilom, da bo SS letos samostojno nastopila ne samo na deželnih, ampak tudi na političnih volitvah. „Na politični volitvah nastopi samo za poslansko zbornico na Tržaškem. Za senat ni mogla vložiti kandidatnih list, ker bi po zakonu morala nastopiti najmanj v treh okrožjih. V Trstu sta samo dve okrožji. SS bi se torej morala povezati še s kakšnim okrožjem izven Trsta na področju dežele Furlanije-Juljske krajine. To je skušala narediti, a iz razlogov, ki niso odvisni od nje, ta prizadevanja niso dovedla do uspehov.“

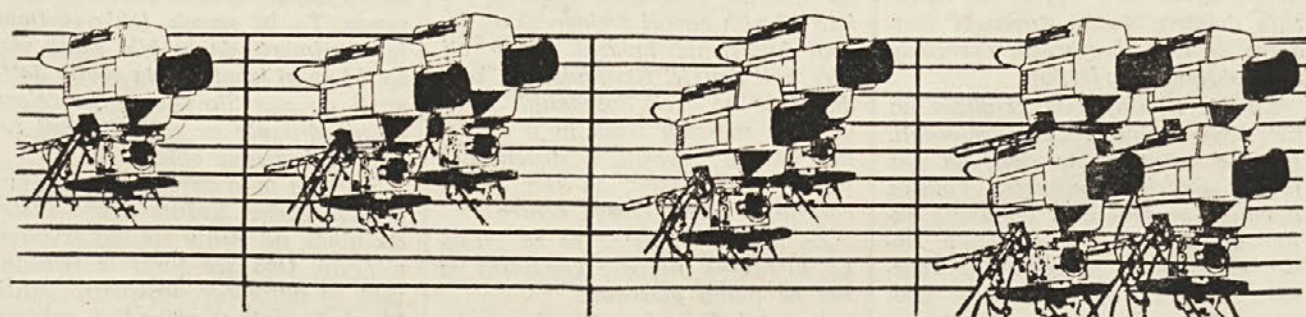
Kakšni so ti razlogi? Zakaj tega ne povedo odkrito prvaki SS? Se morda nočejo nekomu zameriti? Ali jim je morda zapovedano, naj o tem molče?

Takole se govori okrog. Neki „vsemogočni“ prvak goriške SDZ se ni hotel vdati. Goriška SDZ je namreč on in morda še kak belogardist, o katerem poročajo dokumenti NOB zelo neprijetne reči...

SS ali SDZ bi bila lahko nastopila tudi v goriškem volilnem okrožju, pa tudi v Slovenski Benečiji. To pa bi bilo zelo neprijetno za demokristjanske nacionaliste.

Zelo protislovna je trditev lista

„Slovenska skupnost“, ko ugotavlja, zakaj je SS samostojno nastopila in ko pravi, da so to storili, „ker hočejo ostati Slovenci, ker čutijo soodgovornost za slovensko narodno življenje“. Toda mi vprašujemo prvake SS: Obstojajo ali ne obstojajo Slovenci tudi na Goriškem, v Slovenski Benečiji in v Kanalski dolini? Mi pravimo, da obstajajo. In mnogo jih je! Na listi KPI je tudi slovenski kandidat. Naravnost smešna pa je trditev, da se bo le „močno narodno zastopstvo in politično predstavništvo nesebično borilo na pravice Slovencev“. Vprašujemo: kje je tisto močno narodno zastopstvo? Koliko ljudi ga sestavlja?

Lahko dosegljivi rekordi demokristjanov. Italijanska radiotelevizija se pri poročilih drži povprečno tega pravila: 70% in še nekoliko več za DC, dobrih 10% za PSU, 14% za monarhiste preostale odstotke pa milostno dodeli KPI. Tudi postaja Trst A, ki oddaja v slovenskem jeziku zvesto posnema to pravilo. Poroča ne le o demokristjanih, ki imajo škarje in platno v svojih rokah, o socialistih, ki pomagajo pri krojenju, temveč tudi o drugih, ki za slovenske poslušalce sploh ne pridejo v poštev. Najavlja npr. volilni shod italijanskih liberalcev v Sesljanu, fašistov neke v Reziji (kjer slovenskih poslušalcev sploh ni!), pozablja pa na vprašanja, ki živo zanimajo veliko večino Slovencev na Tržaškem, Goriškem in v Slovenski Benečiji.

Po neuspehih v Vietnamu

Preobrat v politiki ZDA?

Zaradi hudih gospodarskih in političnih težav, ki so bile tudi prej jasno vidne, bile pa so, kakor kaže za uradni Washington vendarle še znosne, doživlja ameriška politika vojne v Vietnamu — danes se to lahko že z dokajšnjo gotovostjo trdi — svoj preokret. Toda tu moramo biti popolnoma jasni.

Če govorimo o smislu in vsebini tega obrata kot dolgoročni orientaciji, je za zdaj kajpada težko videti kaj več kot napovedi in obljube. Elementi starega, dobro znane taktiziranja, osnovanega na istočasnem poudarjanju ponudbe in grožnje, so še preveč močni, da bi mogli že zdaj razločiti, ali pomeni nadaljevanje vojaškega pritiska in pošiljanja novih čet v Vietnam samo primerno obliko, da se obdrži ugled, da se ob navidezni kontinuiteti opiranja na silo, dajejo neizogibne koncesije nasprotnemu stališču — ali pa so to ukrepi, ki katerih učinek se resno računa, če druga stran ne bo pripravljena sprejeti večine ameriških zahtev. Zatorej bi bilo prezgodaj ocenjevati, ali bo sedanji razvoj pripeljal, in če bo, pod kakšnimi pogoji in kdaj, do ustavitve vojne in sprejetja rešitev, ki bi za jugovzhodno Azijo pomenile stabilen in trajen mir. To je stvar pogajanj, če bo prišlo do njih, še bolj pa stvar razmerja sil in dejanskih namenov. V tem smislu je o preobratu še prezgodaj govoriti.

Vendar pa je resnica, da so se pred kratkim odigrali zelo pomembni dogodki. Postavlja se vprašanje: v čem je pravzaprav preobrat in kaj ga je povzročilo? Če zavrtnemo kot neresne in nevzdržne trditve, da je predsednik Johnson ob koncu svoje politične kariere hotel postati »človek miru« s tem, da se bo v interesu ustavitve vietnamske vojne »žrtvoval«, tedaj odgovor lahko išemo samo v kontekstu širše krize, v katero so ZDA zabredle zaradi njegove vojne politike, v razkoraku njegovih ambicij in resničnih možnosti, zastavljenih ciljev in razpoložljivih sredstev.

Težavnost sedanjega ameriškega položaja oziroma kriza ameriške politike je nedvomno sestavljena iz več komponent. Na notranjem področju so to predvsem ostra družbena trenja, rasni nemiri in spopadi, ki jih je čedalje težje, ali kakor dokazujejo zadnji dogodki, skoraj nemogoče obvladati. Tako imenovani projekti »velike družbe«, ki so bili zamišljeni kot serija družbeno-gospodarskih ukrepov in ki naj bi izboljšali položaj najbolj ogro-

ženih slojev ameriške družbe, hkrati s tem pa ublažiti družbene konflikte na ameriškem prizorišču, so bili žrtvovani izdatkom za vojno. Posledice so bile lani drastične, sedanje pa bi utegnile biti celo katastrofalne. Notranji proračunski primanjkljaj in negativna plačilna bilanca s tujino sta popolnoma poslabšala ameriški položaj na svetovnem trgu, v zadnjih mesecih pa pripeljala do hude in nevarne monetarne krize, v kateri se je do temeljev zamajal položaj dolarja. Vojna v Vietnamu je spravila Združene države tudi v globoko moralno-politično krizo, katere odsev sta čedalje ostrejša izolacija v svetu in notranja razcepljenost.

Vendar pa vse to še ne bi zadoščevalo, da bi omajalo politične koncepcije močnega »vojaškoindustrijskega kompleksa«, ko bi razvoj dogodkov na vietnamskem bojišču prinašal kakršnokoli kompenzacijo velikanski ameriški naložbi. Tukaj je treba upoštevati moč ameriškega gospodarstva, ki se mu je vse do zdaj posrečilo poleg velikanskih stroškov za »redno«, oborožitev plačevati tudi račune za vietnamsko pustolovščino. Amerika je peljala prav-

zaprav veliko vojno, ne da bi bila svoje gospodarstvo premaknila z mirnodobnega na vojni tir. Toda januarja ofenziva osvobodilnih sil Južnega Vietnama je izvenela kot plat zvona. V komaj desetih dneh so bile pokopane iluzije o ameriški vojaški premoči in možnosti zmage.

Vojaški poveljniki so zahtevali nove milijarde dolarjev in nove stotisoče vojakov. V tem hipu se je pravzaprav začel preobrat v ameriški politiki.

Nikakor ni naključje, da sta minila polna dva meseca, preden je predsednik Johnson odgovoril na zahteve komande v Južnem Vietnamu. Treba je bilo sprejeti pomembne sklepe in razčistiti zelo velike račune. Bilanca je v glavnem znana. Da je dosedanja politika doživela, polom tudi v kuhinji političnih odločitev in ne samo na fronti, je dokazala zamenjava generala Westmorelanda.

Če ga gledamo v tej luči, dobiva preobrat v ameriški politiki smisel in logično pojasnilo. Ta preobrat ni niti za eno stopnjo večji ali manjši od tistega, kar so izsilili materialni odnosi in okoliščine. Ker vojne ni mogoče dobiti z razpoložljivimi sredstvi in ker teh ni mogoče povečati brez žrtv, za katere pa ameriško gospodarstvo ni pripravljeno, je Johnsonova vlada naredila korak, ki bi utegnil peljati do pogajanj in postopnega premirja. Ali bo to zadostovalo, se bo seveda šele videlo.

Ob obletnici državnega udara v Grčiji

Mučenje političnih jetnikov

Režim polkovnikov v Grčiji vedno bolj čuti, da se mu majejo tla pod nogami. Pred kratkim je objavil osnutek nove ustave, ki naj bi učinkovala kot »zdravilo« pretekli teden pa je zopet sprožil val aretacij »sumljivih oseb«. Ta val je zajel tudi starega Papandreuja, bivšega predsednika vlade, ki je bil že dalj časa v »hišnem priporu«. Vse kaže, da se nad Grčijo zgrinjajo novi grozeči oblaki. Sicer pa je položaj v državi že od dneva, ko so se polkovniki polastili oblasti nejasen in silno napet.

Pred kratkim je bilo objavljeno poročilo Mednarodnega odbora za amnistijo političnih jetnikov v Grčiji. Podatke za to poročilo je dalo odposlanstvo odbora, ki je obiskalo Grčijo. V poročilu je med drugim rečeno:

»Grško ministrstvo za pravosodje je izjavilo — tako pravi omenjeno poročilo — da je na osnovi zakona z dne 1. januarja 1968 bilo izpuščenih iz zaporov in koncentracijskih

taborišč 284 rodoljubov. Nekateri so bili res izpuščeni, toda izpustitev se je dejansko spremenila v premostitev v druge zapore ali koncentracijska taborišča.

Komisija je ugotovila, da v preiskovalnih zaporih mučijo jetnike. Načini mučenja so sledeči:

Najbolj razširjen način mučenja je tako imenovana falanga. Jetnika privežejo na klop in ga bijejo po nogah z leseno ali železno palico, nato ga dvignejo ter zvezanega brčajo ter klofutajo. Policisti se postavijo v krog in omagujejočega jetnika butajo sem in tja, nato ga ponovno privežejo na klop ter bijejo po nogah.

Mnoge jetnike mučijo tako, da jih tepejo po spolovilu. Tudi ženske mučijo na tak način. Nekaterim jetnikom tlačijo v usta cunje, napojene s scanino. Mučilce ustavi le pooblaščen zdravnik. Toda ta samo ugotavlja, če se mučenje lahko nadaljuje, ne da bi jetnika doletela smrt. V drugih primerih tolčejo glave jetnikov ob tla ali ob zid. Nekaterim zvežejo roke za hrbtom ter jih za več ur obesijo. Drugim pulijo nohte ali pa jim pritiskajo na kožo cigaretno ogorko. Nekateri mučilci gredo tako daleč, da svojim žrtvam sipljejo poper na najbolj občutljive dele telesa, n. pr. v oči, nos ali v spolovilo.

Vsa ta grozodejstva izvajajo agenti posebne policije, deloma pa tudi pripadniki vojske. Jetnike mučijo, da bi izrekli iz informacije, ki bi izdale rodoljube, ki niso v zaporih ali koncentracijskih taboriščih, da bi priznali sodelovanje z rasprotniki režima.

Jetnike mučijo tudi s tem, da jih zapirajo v posebne celice, ki so razvrščene v bližini mučilnic, tako da slišijo grozotno vpitje mučencev. V ječah je življenje strahotno. Pa tudi v koncentracijskih taboriščih. Povsod vlada strašna lakota povsod je polno mrčesa, uši, stenic, bolh. V koncentracijskem taborišču Dionysos so izkopali na pobočju hriba, ki je ob njem, tesne podzemne celice, v katerih je stalno 6 cm

Sovjetski vesoljski prispevek stvari miru

Jurij Gagarin je pripadal tisti velikanski človeški družbi, ki si prizadeva ustvariti svet brez vojne ter izkoriščanja človeka po človeku

Moskovski časopis *Novoje vremja* je po tragični smrti prvega vesoljskega potnika Jurija Gagarina objavila članek, v katerem je rečeno:

Lahko pišemo brez poveljevanja, da ni bilo v naših dneh na svetu drugega človeka, ki bi bil tako priljubljen in popularen doma in po vsem svetu, kot prvi vesoljec Jurij Gagarin. Njegov podvig je z zlatimi črkami zapisan v analih človeške civilizacije. Vsako naslednje desetletje bodo poleti v vesolje zmeraj bolj nekaj običajnega in prišel bo čas, ko bodo ljudje, ki zdaj govorijo o potovanju na drug planet, govorili o naselitvi na drugem planetu. Tako je tistega nepozabnega jutra 12. aprila 1961, ki pomeni začetek vesoljske ere človeštva, mladi ruski fant Jurij Gagarin naredil prvi korak v še neraziskana prostranstva. Njegov pogum, njegovo prizadevanje, njegovo samo obvladovanje je sovjetskemu ljudstvu in vsem človeštvu prineslo bleščečo zmago.

Naravno je, da je prvi polet v

vesolje uresničila najnaprednejša sodobna znanost, znanost socialistične dežele. To je bila velika sreča za vse narode. S tem, da je Sovjetska zveza prevzela vodilno mesto v osvajanju vesoljstva, je nedvomno mnogo prispevala k stvari miru. Če hočemo do konca oceniti ta prispevek, je dovolj, če opozorimo na načrte generalov iz Pentagona, ki so svoje dni sanjali o vojaški osvojitvi vesolja. Tako je revija *Aviation Week*, glasilo ameriških vojaških zračnih sil, v septembru 1961, propagirala načrt zgraditve vesoljskega napadalnega sistema, ki naj bi vključeval stotine vesoljskih ladij z jedrskimi bombami, ki bi v vseh smerih krožili okoli Zemlje. V aprilu 1962 pa se je tedanji glavni poveljnik ameriškega strateškega letalstva general Power navduševal nad »čudovitimi možnostmi« vojaških vesoljskih podvigov in operacij.

Sovjetski uspehi v osvajanju vesolja so zmešali napadalne načrte nepoboljšljivih militaristov. Sovjetska zveza, ki prizadevno in neuklonljivo uresničuje politiko miru, razširja, seveda to politiko tudi na vesolje. Načelo izkoriščanja vesolja v mirne namene je bilo sprejeto v svetu in je zapisano v listinah Združenih narodov.

Sovjetski vesoljski prispevek stvari miru je bil zagotovljen po zaslugi pogumnih poletov sovjetskih vesoljcev na odličnih ladjah, ki sta jih zgradila sovjetska znanost in tehnika. Začetni temelj jim je položil Gagarin.

Jurij Gagarin je nosil v sebi poteze človeka, ki teži po socialistični družbi. Te poteze so: odločnost in obvladovanje, usmerjenost k nekemu cilju in vztrajnost, pripravljenost žrtvovati, če je za blagor ljudstva potrebno — tudi življenje.

Njegovo odprto srce, odkrit pogled ter očarljiv nasmeh so poznali ljudje v vseh delih sveta. Bil je gost mnogih dežel in povsod, kamor je prišel, so ga pozdravljali z navdušenjem. Dajali so mu najvišja priznanja. Daljna mesta so ga počastila z imenovanjem za častnega meščana. Toda ta slava ni škodovala njegovi skromnosti in preprostosti.

Maksim Gorki je napisal čudovito zgodbo o mlademu Danku, ki je svoje rojake, da bi se rešili pred mogočnimi in hudobnimi sovražniki, po skritih poteh povedel skozi neprehojen gozd. Pot je bila naporena in nevarna. Ljudje so začeli obupavati in se celo upirati. Zaradi sočutja in ljubezni do njih je Dankovo srce vzplamtelo. S svojimi rokami si je zagrebel prsa, izruval si je srce in ga divgnil nad glavo. Srce je šarelo kot sonce in še močnejše od sonca. Danko pa je šel naprej, držel visoko goreče srce in vodil je za sabo svoje ljudstvo ter mu osvetljeval pot.

Mlado plamteče srce Jurija Gagarina je bilo za ljudi tako, da jim je kazalo pot v vesolje...

Vendar Jurij Gagarin ni bil samo vesoljec — bil je predvsem človek in komunist. Ni hotel osvojiti le neskončnih vesoljskih prostranstev, hotel je preobraziti zemeljsko življenje, hotel ga je narediti resnično lepega: Gagarin je pripadal tisti velikanski človeški družbi, ki si prizadeva ustvariti družbo, ki ne pozna vojne, izkoriščanja človeka po človeku. Nič ni bolj vzvišenega in lepega od tega cilja.

Človeštvo bo doseglo velike cilje, za katere je bilo Gagarinovo srce. Vesolje bo osvojeno. Življenje na Zemlji bo postalo srečnejše.

Teško je breme

Iz goriške pokrajine

Ronke in Metlika pobrateni mesti

V četrtek, 25. aprila, t.j. na obletnico protifašistične vstaje v Italiji, se je mesto Ronke uradno pobratilo z zgodovinskim slovenskim mestom Metlika. To je doslej edino mesto v deželi Furlaniji-Juljski krajini, ki je pobrateno z nekim mestom v Socialistični Sloveniji republiki.

Župan iz Ronke tovariš Umberto Blasutti nam je v zvezi s tem zgodovinskim dogodkom povedal naslednje:

«Pobudo za pobratenje med obema mestoma je dala naša občinska uprava. To se je zgodilo pred enim letom, ko je bilo odposlanstvo iz Ronke uradno na proslavi dneva borca v Metliki. Sicer pa je bila še pred tem srečanjem pri nas delegacija iz Metlike. Udeležila se je prireditve ob priliki odkritja spomenika padlim partizanom v Ronkah.

Pobratenje med Metliko in Ronkami je sad enotne želje našega občinskega sveta. To ni zgolj formalno dejanje. Dejstvo je, da se je sodelovanje med občanoma Ronke in Metlike porodilo že med osvobodilno borbo. Takrat, ko so se vse napredne sile na svetu borile za ideale miru, narodne neodvisnosti in družbenega napredka, je bila v Metliki ustanovljena partizanska brigada Fontanot. Borci te brigade so se borili skupaj z jugoslovanskimi borci. To je bil jasen primer, ki je pokazal, da se ljudje, čeprav različnega jezika in kulture lahko združeno borijo, ko gre za obrambo najvišjih idealov.

Pobratenje med obema mestoma ki so bile med občani ustvarjene v težkem boju za svobodo: ima namen potrditi skupno željo po ohranitvi idealov, ki so nas tudi takrat navdajali. Zaradi tega ne gre le za formalni akt, ne gre niti samo za izmenjavo izkušenj pri krajevnem upravljanju in ne le za sodelovanje na kulturnem, družbenem in gospodarskem področju; pač pa za nadaljnje poglobljanje razumevanja med pripadniki dveh narodov, kar je tudi v interesu krepitve miru».

Občinska uprava v Ronkah je, kot smo že v uvodu poudarili, prva občinska uprava v naši deželi, ki je sklenila, da se pobratijo s slovenskim mestom, kar odpira pot za nadaljnje in nove stike ter zveze tudi drugim italijanskim mestom v naši deželi z jugoslovanskimi mesti. Tega doslej ni storila še nobena občinska uprava v naši deželi, čeprav se v zadnjem času govori o vlogi «mosta» naših pokrajin.

Občinska uprava v Ronkah je bila tudi prva med italijanskimi občinskimi upravami na Goriškem, ki je postavila spomenik padlim partizanom, odklonila pa je predlog, da bi na območju občine zgradili spomenik D'Annunziu, voditelju reškega pohoda.

V Gorici pa, kljub temu, da je na oblasti levi center, ni še spomenika padlim partizanom, čepravno je ista uprava brez obotavljanja dala svoj pristanek za postavitev spominske plošče D'Annunziu, ki je bil, kot je znano, pobudnik fašističnih pustološčin v naši deželi. Goriška občinska uprava se ni niti zoperstavila postavitvi spominske plošče v počastitev zloglasnega «Battaglione Mussolini».

Sestanek z volivci na Poljanah

Prejšnji petek je bilo na Poljanah pri Doberdobu srečanje med volivci in predstavniki komunistične partije. Tega srečanja se je udeležilo mnogo domačinov. Govorila sta deželni svetovalec Jože Jarc in poslanec Raffaele Franco.

Tovariš Jože Jarc je govoril pred-

vsem o dejavnosti dosedanjega deželnega sveta in deželne uprave. Oboje je zakone dežele Furlanije - Julijske krajine v zvezi s problemi slovenske narodne manjšine. Dejal je, da deželna uprava ni uresničila pričakovanj Slovencev in ne zahtev delavskega razreda. Sklicujoč se na znano razsodbo ustavnega sodišča, ki kot je znano, deželi zanika pristojnost za reševanje vprašanj Slovencev, se deželna uprava umika od vprašanj, zaradi katerih je pravzaprav dobila poseben statut. Po volji demokristjanov in levega centra sploh je bila okrnjena avtonomija dežela.

Poslanec Raffaele Franco je govoril o parlamentarni dejavnosti. Posebno pozornost je posvetil vprašanju socialnega značaja, kot so npr. delavski statut, pokojnine, socialno zavarovanje itd. Glede zakona o priznanju kvalifikacij bivšim partizanom pa je govoril dejal, da če je do sprejetja tega zakona prišlo, se je to zgodilo predvsem po zaslugi komunistov.

Svoje izvajanje je govornik zaključil s poudarkom, da je tako gospodarski kot demokratični razvoj v državi, in torej tudi razvoj slovenske narodne manjšine v naši deželi, možen le z nadaljnjo krepitvijo komunistične partije. Zato je potrebno, da tovariši prispevajo k nadaljnjemu uveljavljanju KPI tako na parlamentarnih kot na deželnih volitvah, ki so pred nami.

PROSVETNO DRUŠTVO
BRIŠKI GRIC V
ŠTEVERJANU

priredi od 1. do 5. maja
v gostilni NA DVORU
PROSLAVO PRVEGA MAJA
Program:

1. maja ob 11. uri otvoritev vinske razstave, ki bo odprta do nedelje 5. maja;
  - ob 16. uri polaganje venca pred spomenikom padlih;
  - ob 16.30 koncert godbe iz Nabežine, pevskega zbora Vasilij Mirk s Proseka - Kontovela, kvinteta Briški slavček in domačega kvarteta;
  - ob 19. ure dalje plesna zabava.
- V nedeljo, 5. maja ob 16. uri tekmovanje ansamblov «beat». Zvečer plesna zabava.

Prerani grob

V sredo zjutraj je v goriški bolnišnici umrla komaj 39 let stara tov. Ernesta Boltar, upravnik Primorskega dnevnika za Gorico. Rodila se je v Solkanu, kjer še danes živi njena mati, bratje in sestra. Še kot mlado slovensko dekle se je vključila v osvobodilno borbo kot partizanska kurirka. Takoj po vojni pa je bila zaposlena v tiskovnem uradu Osvobodilne fronte v Gorici, nato pa je postala upravnik Primorskega dnevnika in za nekaj let tudi tednika Soča. To delo je vestno opravljala do zadnjih dni svojega življenja.

Številna množica Slovencev z Goriškega in iz Trsta, ki je Ernesto spremljala na zadnji poti v Solkan, kjer so jo pokopali poleg svojega očeta, je še en dokaz kako je bila priljubljena. To naklonjenost si je pokojnica pridobila tudi s svojo skromnostjo in požrtvovalnostjo, s svojim vedrim nasmehom in prijazno besedo s katero je nagovorila domačine, ko je prestopila njihov hišni prag, ko je opravljala akcije za širjenje slovenskega dnevnika. Njeni materi, bratom, sestri, sinu in kolektivu Primorskega dnevnika izrekamo globoko sožalje.

S tržaškega ozemlja

Združitevni občni zbor kmečkih organizacij

Zveza malih posestnikov in Kmečka zveza v Trstu se bosta spojili v eno samo organizacijo. Združitevni občni zbor bo v nedeljo, 28. aprila v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu.

Pretekli teden sta se sestala na skupni seji izvršna odbora obeh kmečkih organizacij. Razpravljala sta o zadnjih pripravah na spojitve obeh organizacij kakor tudi o zadevah, ki se tičejo skupnega občnega zbora. V obširni razpravi, katere se je udeležilo večje število prisotnih članov obeh izvršnih odborov, je prišlo s poudarkom do izraza zadovoljstvo, da je končno dosežen pričakovani sporazum o ustanovitvi enotne kmečke organizacije na Tržaškem.

Kot je znano se že mnogo let čuti potreba po združitvi kmetov v enotni organizaciji. Tudi na občnem zboru Zveze malih posestnikov, ki je bil decembra lani, je bila naglašena potreba po združitvi. V resoluciji, ki je bila sprejeta na omenjenem občnem zboru je med drugim poudarjeno naslednje: «Enotnost kmetov v e ni sami organizaciji je nujno potrebna. O času in načinu združitve naj odločata odbora Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze. Združitev naj se izvrši aprila 1968».

Tudi v predsedniškem poročilu na občnem zboru Zveze malih posestnikov je bilo poudarjeno, da je enotnost kmečke organizacije problem, ki ga vsi kmetje poznajo; v tajniškem poročilu pa je bilo poudarjeno naslednje: «Cilj in naloga tako Zveze malih posestnikov kot Kmečke zveze je borba za zaščito interesov kmetov ne glede na politično prepričanje, ne glede na to ali so vpisani v tej ali oni strokovni organizaciji, anahronistično pa je dejstvo, da še vedno formalno obstajata dve različni organizaciji, ki delata za iste cilje in ki skupno nastopata v korist kmetov. Prišel je čas za združitev v eni sami močni organizaciji».

Tudi na občnem zboru Kmečke zveze, ki je bil februarja 1967 v

Trstu se je govorilo o potrebi po ustanovitvi enotne kmečke organizacije.

Nedeljski skupni občni zbor je torej logičen rezultat stremeljenj kmetov ter prizadevanj Zveze malih posestnikov in Kmečke zveze. Kot takega ga toplo pozdravljamo, pričani, da bo mnogo pripomogel k uspešni borbi za zaščito kmetov.

Prireditve v Šklednju

Zelo številno občinstvo je preteklo sredo zvečer prisostvovalo prireditvi v počastitev stoletnice Kmečke čitalnice v Šklednju. Na sporedu je bil mladinski glasbeno - literarni spored. To je bila pravzaprav prva od številnih prireditev v počastitev omenjene stoletnice, ki jih ima na sporedu združeno prosvetno društvo Škleden v tem letu.

Slovenski šolniki pri prosvetnem ministru

V petek, 19. aprila, je prosvetni minister Gui sprejel na ministrstvu v Rimu delegacijo Sindikata slovenske šole. Člani delegacije, in sicer tajnik Sindikata prof. Franc Škerlj, referent za srednje šole prof. Marjan Bajc in referent za osnovne šole učitelj Evgen Dobrila so ministru prikazali položaj slovenskih šolnikov in razna druga še nerešena vprašanja slovenskega šolstva na Tržaškem. Člani delegacije so se še razgovarjali z različnimi drugimi odgovornimi funkcionarji na ministrstvu.

„Osem žensk“ v Prosvetnem domu na Opčinah

Preteklo nedeljo popoldne je dramska skupina prosvetnega društva Prosek-Kontovel kot gost prosvetnega društva Tabor nastopila v Prosvetnem domu na Opčinah. Uprizorila je Thomasovo komedijo v treh dejanjih Osem žensk. Kljub temu, da je izredno lepo vreme zvalo mnogo ljudi v naravo, je bila dvorana dobro zasedena. Publika je hvaležno sprejela to odsko delo.

Slovensko gledališče

Kulturni dom v Trstu

Italo Svevo — Tullio Kezich
ZENOVA IZPOVED
drama v dveh delih
v nedeljo, 28. aprila ob 16. uri
(abonma: invalidski - red C; vstopnice so še na razpolago).

Koncert partizanskih pesmi

Pevski zbor VASILIJ MIRK s Proseka - Kontovela priredi v soboto, 27. aprila ob 21. uri v Kulturnem domu v Trstu koncert partizanskih umetnih in borbenih pesmi. Dirigira Ignacij Ota. Sodelujejo: Aleksander Vodopivec (klavir), Oskar Kjuder (harmonika), Stane Raztresen, član Slovenskega gledališča (napovedovalec)

Otvoritev novega sedeža KPI

V nedeljo, 28. aprila ob 16. uri bo sekcija KPI pri Magdalenii - Reška cesta 7 - v Trstu odprla svoj novi sedež. Svečani otvoritvi bo poleg krajevnih voditeljev in predstavnikov tržaške federacije partije, prisostvoval tudi član vsedržavnega vodstva KPI tovariš Alessandro Natta.

„Skupnost“

(Nadaljevanje s 1. strani)

munizem. In gospodar je zapovedal: razbitje rdeči obroč, ki obdaja Trst in ki ga jaz, gospodar, sam, z vsemi umetniki, več ali manj odkritimi posegi ne morem razbiti (beri umetno naseljevanje v slovenskih krajih, beri Nabrežina).

Da bi prizadevanja pri razbijanju tega obroča postala privlačnejša za uporne slovenske ljudi so letos izumili še eno, povsem novo politično skupnico, ki je postala člen v verigi SS: tako imenovano «Slovensko levico». In ta «levica» bo, kot sama izjavlja, ne glede na številčno moč podrpla SS. Kakšna novost! Že od vsega začetka je bilo jasno, da ne bo drugače ravnala. Ta «levica» potvarja zgodovinsko dokazano deistva, pozablja na to, da resnična slovenska levica obstaja že mnogo desetletij.

Deistvo je tudi, da novopečena «Slovenska levica» pri razglašanju svojih programskih izjav pozablja, da Slovenci nimamo samo «naše zgodovine, našega slovstva ter vrednosti naših velikih mož» ampak da imamo, še kaj več, da imamo za seboj junaški protifašistični boj, partizanske brigade in divizije, da imamo enotnost proletariata.

Slovenci imamo svojo levico. Kot smo že poudarili ima ta levica tudi svojo zgodovino, na katero je vsakdo lahko ponosen. Ta levica je sestavljena iz poštenih, delavnih, narodno zavernih ljudi.

Čez tri tedne bomo šli na volitve. Kot v preteklosti bomo strnjeno stali tam, kjer stojimo že pol stoletja. Stali bomo tam, kjer je naše mesto in odkoder lahko nadaljujemo boj za naše narodne, socialne in politične pravice. Nihče nas ne bo premamil, nihče odtrgal od vrst, ki smo si jih sami izbrali. Boj za naše pravice bomo nadaljevali tesno združeni skupaj z iskrenimi italijanskimi demokrati, s komunisti, saj smo trdno prepričani, da samo tako lahko pričakujemo, da se bodo naša pričakovanja prej ali slej uresničila. Kot v preteklosti bomo tudi v bodoče odločno odklanjali vsako cepljenje naših vrst, drobljenje naših moči; odklonili bomo tudi vsaka, še tako lepo zveneča gesla tistih, ki jih no naročilo nam nenaklonjenih krogov, gospodarjev SS in novopečenih «levičarjev» skušajo širiti s povsem preračunanimi nameni.

DELO
glasilo KPI za slovensko
narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst - UL
Torrebianca 12